

REDACTOR:
DR. ALEXANDRU RUSU

REDACTIA ȘI ADMINISTRAȚIA
BLAJ—JUDEȚUL ALBA DE JOS

MANUSCRISELE NU SE
— INAPOIAZĂ. —

Unitatea

Foaie bisericească-politică. — Apare în fiecare Sâmbătă.

ABONAMENTUL

Pe un an . . . 40 Lei
Pe 6 luni . . . 20 Lei
Pe 3 luni . . . 12 Lei

Numărul 1 Leu

Pentru inserate se plătește 2 lei de șir garmond.
La publicările ulterioare se socotește taxa jumătate.

Cu două măsuri.

(=) E vorba de dotația preoțimii. Felul cum s'a aranjat această chestiune în ce privește preoțimea noastră „cu studii extraordinare“, a cărei remunerație e fixată în mai puțin decât jumătate a remunerației celorlalți preoți, a produs în sinul acesteia o nemulțumire din cele mai legitime.

După cum foarte bine a observat în Nr. 34 al acestui organ pâr. Moldovan, guvernul a făcut o mare nedreptate preoților noștri fără teologie sistematică, dar cari cu toții au liceul inferior și cei mai mulți sunt absolvenți alor 6, 7 și chiar 8 clase liceale, când i-a pus în aceeași categorie de plată cu preoții ortodoxi, cari „nici când n'au pus piciorul în liceu“ având și ca preoți abia o „o pregătire de 6 luni“ — cum nu de mult s'au recerutat atâția în vremile de pravoslavnică glorie a „nemuritorului“ Mangra. Preoțimea noastră putea să aibă foarte bine aceeași remunerație — și suntem siguri, că cu vremea aici vom ajunge — dar chiar dacă era să se facă o deosebire, trebuia căutată o bază, care asigurând și preoțimii „cu studii extraordinare“ un minim de cinstită existență, să nu aibă pecetea unei neîndreptăți atât de vădite.

Dar n'am mai fi relevat de nou lucrul acesta, dacă n'am fi aflat, că prin o procedură cu totul singulară și din cele mai detestabile, clerul ortodox al Sibiului nu este supus aceluiaș regim, găsindu-se pentru el (și probabil pentru toate eparhiile ortodoxe!) o formulă mântuitoare, prin care „studiile extraordinare“ rămân doar pe hârtie, pentru a prosti pe cei naivi, dar care ridică, aproape întreagă preoțimea ortodoxă în categoria de plată a celor cu 450 de lei pe lună.

Și să vedeți cum vine vorba. În hârtia din 16 Iulie Nr. 33914 a ministerului cultelor, prin care s'a anunțat Blajului nova baza de salarizare a preoțimii sale (Nr. 30 al „Unității“) ca preoți cu „studii ordinare“ se socotesc aceia, cari „au bacalaureat cu teologie“, iar cu „studii extraordinare“ aceia cari sunt „fără bacalaureat, dar cu teologie“. În hârtiile, cari s'au adresat în cauză Sibiului (cfr. Nr. 62 din „Telegraful Român“) cu data de 8 și 15 Iulie c. Nr. 35718 și 1238 (acesta din urmă, se vede, prezidial!) studiile ordinare stau numai din „teologie sistematică de cel puțin 3 ani, indiferent de studiile pregătitoare“, iar cele „extraordinare“ se menționează numai, fără a se preciza mai de aproape cari sunt studiile neapărat necesare pentru ca cineva să nu fie socotit „extraordinar“. Dar o precizare nici nu mai era cu putință, căci din moment ce se declară a fi „indiferent“ ce studii pregătitoare are cineva pentru anii de teologie, e lămurit că nu lipsa bacalaureatului (fixată pentru Blaj) va face pe cineva preot cu „studii extraordinare“. Intregă preoțimea fără bacalaureat (maturi-

tate) a Sibiului — și până în timpurile mai noue au fost foarte rari tinerii cari intrau cu maturitate la teologia din Sibiul — beneficiază deci în sensul acestei mântuitoare formule de categoria celor cu 450 lei lunar, până când preoțimea noastră fără bacalaureat trebuie să se mulțumească cu coaja celor 200 lei, chiar și în cazul, că ar avea 8 clase de liceu isprăvite!

Or, asta este cu totul inadmisibil. Fixate odată cadrele și normele după cari e de a face salarizarea clerului românesc, nu se poate ca aceste norme să se prezinte în ediții atât de puțin asemănătoare, după simpatiile confesionale ale cutărui subdirector din ministerul nostru de culte, care își închipue, se vede, că și ca funcționar al statului, poate să lucreze cu aceeași lipsă de scrupulositate, ca și în cutare biou pravoslavnic din strada Măcelarilor dela Sibiu. Una din două! Ori se cere bacalaureat, pentruca cineva să poată fi socotit între preoții cu studii ordinare, și atunci nici pentru Sibiul nu poate să fie „indiferent“ ce studii pregătitoare are cutare preot, ori nu se cere bacalaureatul, și atunci nu se poate ca atâția dintre preoții noștri să fie păgubiți cu sume atât de însemnate. A lucra în această materie cu două măsuri este o adevărată crimă la adresa preoțimei noastre atât de năcăjite, și o procedură care sfidează și cel mai elementar simț de dreptate.

Faptul acesta nu poate rămânea fără urmări. Deosebirea, introdusă prin hârtiile pomenite mai sus încă și într'un alt punct foarte important al salarizării, și anume acela, că până când la noi anii de serviciu privesc numai funcțiunea strict bisericească, la Sibiul se socotesc dela „orice funcțiune bisericească ori școlară“, neapărat trebuie să se ridice între clerul nostru și cel ortodox. A o susținea intenționat, ar însemna, că statul român ar avea gândul, ca prin astfel de proceduri puțin onorabile să se înhameze la carul unui proselitism cât se poate mai neavenit.

Autoritățile noastre bisericești nu vor întârzia, de sigur, să remonstreze cu tărie împotriva unor încercări de această natură și nu se poate ca intervenția lor să nu aibă efectul dorit. O revenire în sens unitar asupra dispozițiilor atât de contradictorii, ni-se pare inomis necesară și pe urma acesteia se va ajunge poate cu o zi mai curând la îndreptarea unei nedreptăți atât de evidente, cum este aceea a salarizării cu 200 lei a unui preot cu studii mult superioare atâtor slujbași ai statului, cu plăți neasămănat mai urcate.

Și... pentru acest caz, poate a fost un bine, că s'a produs acest incident, altfel atât de regretabil.

Aranjamentul privitor la serbările naționale. Pe urma acțiunii energice a autorităților noastre bisericești, ministerul a ținut să aranjeze chestiunea participării autorităților

civile și militare la serviciul liturgic în zilele de serbători naționale.

Biserica noastră, ignorată din partea acestor autorități cu prilejul serbărilor naționale, a început, la rândul său, să ignoreze și ea cu desăvârșire solemnitățile aranjate de aceste autorități. Incordarea aceasta, provocată uneori din ignorarea rolului acestei biserici în trecutul neamului nostru, prea adeseori însă și din răutatea celor cari credeau că pot să treacă ușor peste noi la ordinea zilei, a dat prilej la multe incidente penibile, cari discreditau nimbul serbărilor naționale în ochii minorităților etnice. S'a ajuns astfel la stări cu adevărat insuportabile, socotite chiar și de ministerul cultelor „cu totul inoportune și dăunătoare pentru interesele superioare ale neamului și ale statului“.

Aranjamentul ce s'a făcut prevede, ca autoritățile „să participe, pe cât e posibil, în corpore la ceremoniile religioase ale tuturor confesiunilor din localitate, întâiu la biserica ortodoxă, apoi și la celelalte biserici mai de frunte și în tot cazul la biserica greco-catolică română“. Intrucât autoritățile nu ar putea participa în corpore la toate bisericile, „să se trimită la toate câte o delegație oficială, ca astfel statul să fie reprezentat la toate confesiunile, avându-se în vedere în rândul întâiu ambele biserici române: cea ortodoxă și cea gr.-catolică“.

Aranjamentul acesta nu ne mulțumește deplin, fiindcă, stând pe temeiul celei mai depline parități confesionale, nu putem admite ca bunăoară la Lugoj, unde biserica noastră are episcopie și catedrală, autoritățile să meargă numai în rândul al doilea la această catedrală, ori ca bunăoară în Satu-mare, unde 99% ale credincioșilor aparțin bisericii noastre, serviciul lor să fie preterat față de acela al singurului % ortodox. Cu toate acestea, găsim, că soluția dată va crea o situație tolerabilă, în cadrele căreia bunul simț al tuturor va ști să niveleze toate asperitățile ce s'ar mai putea ivi în această materie.

Astra în Maramureș.

— Dela trimisul nostru special. —

Anul al 60-lea de viață și l-a prăznuit „Astra“ în unul din cele mai frumoase și mai expuse colțuri de țară, în leagănul descălecătorilor Dragoș și Bogdan în zilele de 28 și 29 August. O idee fericită. Maramureșul în chip măiestrit a fost izolat în trecut de contactul viu cu trupul neamului și — din pricina comunicației imposibile, acărei ușurare e o necesitate imperioasă, națională — izolat este și astăzi. De aici se explică și numărul relativ mic al delegaților din alte ținuturi, deși ar fi fost de dorit să se adune lume cât mai multă. O merită aceasta silul mare în care frații maramureșeni au pregătit frumoasa serie de serbări și o merită cea dintâiu descălecarea a Ardealului cultural în țara descălecătorilor de

neam. Și așa însă, serbările Astrei au fost un eveniment cultural de cea mai mare însemnătate. De o parte au dus o rază din căldura și lumina sufletului ardelenesc în țara copleșită de jidani, de alta au pus în mișcare toate forțele culturale ale Maramureșenilor, cari au ținut să dovedească, că izolarea de veacuri, valorile barbare cari au isbit mai întâiu și cu mai multă furie în această citadelă nordică a românismului, n'au putut schimba sufletul ei *românesc și creștin*, o puternică dovadă de vitalitate. Și a dovedit-o cu prisosință.

Serbările au început, — după tradiția frumoasă din trecut — cu un serviciu divin solemn, ținut în biserica noastră gr.-cat. din Sighet, gătită de sărbătoare. — Se știe, că Maramureșul e adânc *religios și catolic* în toate fibrele sale. La tot pasul te întimpină salutul creștinesc, de origine latină: „laude-se Iesus Hristos“. O datină frumoasă. Potrivit cu firea limbii noastre însă salutul ar trebui schimbat în „laudăm pe Domnul!“ Și m'am convins, că în Maramureș trăiește un catolicism conștient, în popor și cărturari de o potrivă. — Toată lumea venită la serbări, până și oaspeții englezi prof. *Craisgi*, dela universitatea din Manchester și prof. inginer *Wright*, reprezentanți ai soc. de „folklore“ din Anglia, a luat parte la această slujbă dumnezească. Păr. vicar *Boroș* în cuvinte calde a știut trezi în sufletele ascultătorilor icoana creștinismului biruitor și civilisator, care după 20 de veacuri furtunoase și active poate striga cu mai multă dreptate acea lozincă a martirilor sfășiați de fiară în arenele Romane: *Christus vivit, Christus regnat, Christus imperat*. Și numai acolo e adevărată cultură fericitoare, unde împărătește Hristos. În slujba acestei *culturi creștine* a stat totdeauna și stă și acum „Astra“ (ceea ce mai târziu, în alte vorbiri, nu s'a relevat expres).

În frumosul „palat cultural Principele Carol“, în acărui hală de intrare își desfășoară aripile vulturul catedralei din Blaj, țesut de iscusința femeii din Maramureș — se ține prima ședință. Cuvântul de deschidere al venerabilului președinte, dl A. Bârseanu, care deși bolnav a venit la adunare, dar nu poate

vorbi — îl cetește dl *Dr. G. Preda*, care conduce ședințele. E o chemare caldă, adresată Maramureșului și celei mai vechi instituțiuni culturale a lui: „Asociația pentru cultura poporului român din Maramureș“, mai bătrână cu un an decât „Astra“ — la muncă în slujba culturii.

Oaspeții englezi răspund salutului adresat lor de dl Preda cu vorbe alese și fapte și mai grăitoare. Își exprimă admirația pentru bogățiile necuprinse ale țării, dintre cari pe ei îi interesează în prima linie „folklorul“. În această direcție știința universală va învăța nespuse de mult în România. Transilvania în special are multe comori îngropate, multe mine nelucrate. „Cea mai bogată mină nelucrată este, însă, însuș poporul din Ardeal, — zice dl *Wright*. Cheia pentru o bună parte din istoria europeană se găsește în trecutul dvoastre și e acolo material pentru volume întregi de istoria umanității“. Pentru a înlesni adunarea și prelucrarea acestui material, face institutului nostru „Sud-Est European“ un dar de 10,000 Lei, — Savanților englezi le răspunde dl prof. *Lupaș*. Vorbesc apoi: prefectul județului, primarul orașului, președintele despărțământului „Astrei“ dl *Chindriș*, protopopul *Doroș* din teritoriul de peste Tisa, rămas la Cehi, dna *Marta Iepure* și după cetirea telegramelor, păr. *Dăianu* invită la deschiderea preafrumoasei *expoziții de artă și industrie casnică*, aranjată de asociația maramureșană. — La banchetul dela ora 1½ s'a ținut o serie întreagă de toaste. Păr. *Dăianu* pentru familia domnitoare, Păr. *Lupaș* pentru armată, dl *Preda* pentru oaspeții englezi, dl *Georgescu* mulțumește maramureșenilor pentru primire, dl *Lepădatu* și dl senator *Bran* pentru presă, dl dr. *Bilașcu* pentru femeia rom.; dl deputat *Sever Dan* pentru țărâni, accentuând în deosebi trezirea conștiinței noastre naționale prin legăturile noastre culturale de 200 ani cu Roma, lucru care-l scoate din răbdări pe dl *Lupaș*, și în sfârșit dl *Lupeanu* în numele presei.

La ora 4½ defilează *conductul etnografic*, la care iau parte la 30 comune. O impresie neuitată. Oameni voinici, cu priviri

deștepte, cu portul înflorit. În fruntea comunelor preotul și ceilalți intelectuali, o dovadă, că separatismul între pătura conducătoare și popor tot n'a fost chiar așa mare, cum credeam noi. Admirabil s'a prezentat mai ales comuna *Borșa*, care în câteva tablouri a redat tot ce are mai caracteristic vieța de acolo. O frumoasă amintire lasă și procesiunile religioase (com. *Sărăsău*), cu aerul lor de evlavie adâncă, ce străbate întreg mersul și cântarea duioasă. — După conduct vorbește poporul cu multă căldură păr. deputat *D. Manu*, mulțumind în numele președintelui tuturor cari sub umbra mândrului nostru tricolor au venit la serbătoare. Aduce și salutul fruntașilor ardeleni, dnii *Maniu* și *Vaida*. Dl prefect *Condruș*, la rândul său — face apologia generalului *Averescu*, care a dat pământ țăranilor. (Uită, firește, cei 90 de munți, din cari trăia până acum poporul și cari au rămas Ceho-Slovaciei). Rugat de președintele Astrei, începe să vorbească apoi dl *Lupeanu*, despre unitatea noastră sufletească, pe care nici penele de cocoș ale jandarmilor unguri nu au putut-o rupe. Abia face însă începutul, când muzica militară începe să cânte cu toată puterea hornurilor. Lumea se revoltă și muzica se oprește. Imediat însă începe din nou. Lumea strigă și nu înțelege. Înaintea capelei militare gesticulează figura atletică a dlui prefect *Condruș*, care nu putea suferi, ca cineva să turbure efectul vorbirii sale, nici chiar dacă acela, rugat de presiul Astrei, vrea să vorbească poporului despre unirea sufletească a tuturor și dragostea ce trebuie să o păstrăm Regelui țăranilor. Acest gest brutal, singurul care a turburat atmosfera senină a serbărilor, e o clasică pildă a sistemului de guvernare, care pune în capul județelor noastre oameni, cari n'au nimic comun cu sufletul Ardealului, ci reprezintă într'un chip nefericit singur interesele politice de partid.

A doua și ședința a doua, în care se discută și aproabă raportul general al comitetului central, raportul financiar și se împart premiile satelor, cari au participat la conduct și celor cari au expus lucrurile cele mai frumoase de artă casnică. S'a constatat cu bu-

□ □ Foiața „Unirii“. □ □

Situația

actuală a Românilor din Maramureș.

— Din prilejul adunării generale a „Astrei“ la Sighet. —

De *Dr. Alexandru Ciplea*.

Aproape de 11 ani trăesc departe de Maramureș. În vara acestui an am făcut două excursii cu elevii liceului din Năsăud în câteva comune marginase, pe valea Izei și a Vișeuului. M'am convins cu tristeță, că nu mai sunt acasă în țara mea. N'am mai cunoscut oameni, nici locuri. La tot pasul am fost nevoit să-mi corectez cunoștințele și credințele vechi. Și nu e mirare. Răsboiul mondial care a zguduit din temelii aproape întreagă omenimea, a lăsat urme adânci și în vieța poporului românesc din acest colț istoric.

Totuș voiu încerca să dau o icoană cât de palidă a situației. Cei cari au trăit în Maramureș în vremea marilor prefaceri, vor face îndreptările trebuitoare. — Sunt sigur însă, că toți vor fi de acord în a cere un sprijin cât mai larg pentru Țara Maramureșului, atât de glorioasă în trecutul mai îndepărtat și atât de primejduită de valorile străine în trecutul mai apropiat și, poate, și în prezent.

Industria Maramureșului n'a fost în mâini românești: nici salinile bogate, nici industria lemnului, nici izvoarele de petrol, nici apele minerale. Nimic. La minele de sare s'au adus coloniști unguri și germani. Românii i-au nu-

mit „șvagăi“ (sóvágó = tăietor de sare). Industria lemnului a ajuns toată în mâna jidovilor. Brațele românești au fost folosite numai la tăierea lemnului și la plute, și în general la lucrurile mai „proaste“ care sunt prea grele pentru mâinile delicate ale Ungurilor și Jidovilor.

Azi cele mai bogate mine de sare, cele din Ocna-Slatina, sunt în posesiunea Ceho-Slovaciei. Cele din Maramureș românesc, Coștiuiul și Ocna-Șugatagului, sunt pe cale să sisteze orice producție. Sarea seacă din pământ, în urma interminabilei crize de comunicație, stă îngrădădită pe teritoriul salinelor și nu se poate valoriza. Enormă pagubă pentru statul român!

Maramureșul e sortit să fie centru puternic industrial și comercial. Marginaș cu Ceho-Slovacia, dispunând de uriașe bogății naturale, în mare parte neexploatate încă, Maramureșul are un viitor frumos. Dar oare fi-va în stare Românul, nu să ia totul din mâna străinilor, ci barem să împartă cu străinii aceste două izvoare nesecate de bogăție?

În anul 1705 congregația comitatului Maramureș scriea principelui *Francisc Rákóczi II*: „...în comitatul nostru pe sate nu e altceva, decât pământuri lăzuite în văile așezate între dealurile și pădurile de pe aici...“ De atunci, firește, s'a schimbat mult Maramureșul. Pădurile seculare s'au tăiat, văile s'au deschis, dealurile s'au însemănat. Acele „*Pagus Olachalis*“ și „*Villa Olachalis*“, pomenite în documentele și diplomele din veacul XIV și XV, s'au înmulțit la dreapta Tisei. Nobilii Români, așezați întâi

pe valea Marei (numită atunci Maramureș), au impopulat și celelalte văi, stăpânind cu blândețe pe blâzii Ruși ai lui *Koriatovici*. Și s'a întâmplat procesul firesc: puținii Români din dreapta Tisei, cu excepția alor 4—5 comune, s'au rusificat complet, iar iobagii ruși care trăiau în mijlocul Românilor, s'au romanizat. Dar și aci, disprețul „nemeșilor“ români față de Rușii romanizați a dăinuit aproape până ieri-alaltăieri. Fata de nemeș împietia cozi albe, dar răspingea cu mândrie pe iobagul îmbogățit.

„A ta (v)ită-i de harbuz,
Și tu ești fecior de Rus“.

Aproape toate dealurile și coastele sunt pleșuve. În tot locul a intrat plugul în pământ să scoată pâine oamenilor care s'au înmulțit. Dar cu toate eforturile, pământul Maramureșului nu dă pâine indestulitoare locuitorilor. Grâu mai multșor se samănă în jos de Sighet, în pământul fertil ajuns în mâna coloniștilor străini. În colo! În colo se samănă seară, orz, orzoaică, ovăs, hrișcă și porumb, dar în cantitate atât de redusă, încât nici pe departe nu acopere trebuințele locuitorilor. În vremi normale, Sighetul și Vișeu-de-sus erau adevărate magazine de cereale.

Adevărata ocupație a Românilor maramureșeni este *creșterea vitelor*. Munții Maramureșului românesc și o mare parte a munților din Maramureșul ceho-slovac sunt proprietatea Românilor. E ușor de înțeles dar, de ce delimitarea frontierei maramureșene a jicnit atât de adânc interesele economice ale Românilor de acolo. Cu pierderea munților, economia de vite în mod fatal va trebui să decadă. Româ-

curie, că Astra a desvoltat o muncă uriașă în anii expirat. După anii lungi de amorțire, la care au condamnat-o împrejurările, cu mai multă energie și-a reluat munca nobilă! —

După masă au avut loc conferențele dlor *Lupaș, Bogrea și Filipciuc*. Dl Lupaș trece în revistă momentele mai însemnate din istoria Maramureșului, insistând în special asupra legăturilor lui cu mișcarea husită, din care am primit cele dintâi scrieri românești. În genere reproduce adevărurile istorice constatate de dl Iorga, întreprinzând aici colo și câte o fină aluziune la multele rele din biserica catolică și arătându-și simpatia cunoscută pentru tot ce este necatolic și sectar. Alegerea acestui conferențiar pentru Maramureșul catolic nu o putem numi o fericită inspirație a conducerii Astei. — Dl prof. *Bogrea* este un conferențiar strălucit. Lumea soarbe cu multă plăcere adevărurile ce se desprind ușor și clar din vorbele lui limpezi, calde. Vorbește despre contribuția Ardealului la păstrarea latinității, relevă meritele școlii latiniste, însemnătatea legăturilor din trecut cu surorile latine, în special cu Roma, căreia avem să-i mulțumim atât, și dela care va trebui să împrumutăm în viitor și mai multă lumină și căldură. — Dl *Filipciuc* într-o foarte documentată conferință ne dă icoana etnografică, culturală și economică a Maramureșului. Bogatul material de date adus de domnia Sa va trebui să dea de gândit conducătorilor neamului. În special primordia judevească din Maramureș. —

Cu un frumos concert de seară s'au încheiat serbările Astei, cari pentru cel care a văzut pentru întâia dată Maramureșul vor rămânea neuitate și bogate în învățături. Laudă și recunoștință se cuvine bravilor maramureșeni. Am dori, și aceasta e dorința lor, ca să-i cerceteze cât mai multă lume la ei acasă, ca să se convingă, că cunoștințele noastre despre Maramureș au fost și sunt în multe puncte false.

Cetiți și răspândiți:

„Unirea“!

nilor li-se ia singurul modru de traiu. Ei, dar diplomații noștri nu știau, că avem comune românești dincolo de Tisa! Dar mi-te să știe, că munții bogați ai vechilor voievozi și boieri n'au ajuns toți în mâini străine...

Și mulți *munți românești* s'au prăpădit în vremea stăpânirii ungurești! Averile posesorilor din fiecare comună erau chivernisite în deosebi. Chivernisitorii hrăpăreți au făcut un adevărat jaf din aceste averi frumoase.

„De am fi avut și noi — spune un fruntaș din Maramureș unui grănicer din Năsăud — un Băntu cu mână de fier și un Ciocan care să impună o chivernisire dreaptă a averilor comune, azi ar sta mai bine Maramureșul. Dar așa, cea mai mare parte a munților s'au prăpădit. Spani și viceșpani — prefecți și subprefecți — luau ca diurne câte un munte... Vezi biserica aceasta de piatră? E frumușică. S'a zidit înainte de aceasta cu vr'o 30 de ani. Într'alt loc costa poate vr'o câteva zeci de mii de zloți. La noi s'a chiețuit pentru biserica aceasta din averea posesoriatului suma fabuloasă de un milion de zloți“.

Oare se vor putea reface marile nedreptăți? Poate cu exproprierea? Probabil; dacă administrația românească va fi mai cu dreptate, decât cea ungurească. Uite un caz semnificativ: s'a împărțit pășunea de munte pentru vara aceasta, și Evreii dintr'o comună din Maramureș au căpătat mai multă pășune decât Românii. Cum? Unde ajungem în felul acesta?

Ortodoxia în lumină.

Asistăm de-o vreme încoace la lupta înversunată, ce să dă în contra bisericii noastre. Luând în seamă avantajele mari ale Unirii cu Roma lupta pare nejustificată. Dar alta-i cauza. Sfânta Rusie prigonea Rutenii greco-catolici pe pe toate căile, mai mult ca pe Polonii rom-catolici, deși aceștia din urmă le erau și adversari politici. Așa și ortodoxismul în România și-a propus exterminarea noastră, pentru că prin noi, prin biserica noastră, ca prin o ramură înfloritoare din acelaș trunchiu, s'a altoit și se desvoaltă catolicismul. E evident, că această altoire ortodoxiei nu-i convine.

Lege românească — lege ortodoxă, Român—ortodox, se prezintă ca noțiuni sinonime din partea ortodoxilor și de aici silința de-a arăta biserica noastră străină neamului. Avem dar datorința de a apăra și a evidenția romanitatea noastră deosebită. Suntem Români după obârșie, limbă și lege; în consecință biserica unită e cea mai românească, iar mitropolitul nostru, accentuăm, că să se știe și la Beiuș, e cel mai românesc arhieru din România mare.

Noi Românii de pretutindeni credem în acelaș fel. Cine ne desbină? Clerul ortodox ori mai bine tradiția Vizantului, a lui Fotie — Cerulariu și a Fanarului, tradiție plină de ură în contra Romei în contra neamului nostru. Sfânta Scriptură, sfinții părinții ai Orientului, ba chiar și ritul nostru comun pare-că nu are nici o putere față de tradiția amintită, atât e de înrădăcinată.

Această tradiție e Talmudul Orientului. Ovreurul preferă Talmudul, pentru că apucăturile lui specifice nu numai că nu-s osândite în el, ci din contra preamărite ca virtuți.

Iată-ne ajunși la concluzia, de ce clerul ortodox ține cu atâta tărie la tradiția sa, din care emanază: bizantinismul, balcanismul și alte multe ticăloșii publice, precum constată foarte nimerit dl Todica, apoi corupția, simonia... Ajunși la simonie, cred că e superfluu a mai aminti taxele pentru hirotonire, cari le solveste bietul cler de jos, doară și patriarhatul ecumenic se da — cel puțin până acum — celui ce promitea și solvia mai mult.

Neamul care a acaparat întregul comerț și industrie, să ia bieților Români și cultura vitelor?!

In anul 1690 exista o școală, firește ungurească, în Sighet. În acel an comitatul hotărăște să dea an de an un ajutor de 100 floreni pentru școală. Și adaugă: „Pentru întreținerea copiilor fraților români să nu se ceară mai mult decât pentru copiii maghiari care se aduc la școală, ci să se ia plată în mod echitabil“. Dar, de bună seamă, puțini Români se vor fi înfruptat de binefacerile școlii ungurești. Adevărata lumină, lumina intensivă care a străbătut până în cele mai îndepărtate sătulețe, a pornit dela biserică. Aceasta este mama tuturor școlilor. Și a școlii românești din Maramureș.

Am înaintea mea „Șematismul Venerabilului Cler al diecezei de Gherla pe an. 1914“, și văd, că aproape toate comunele mari și mici din Maramureș au avut școli *confesionale*. Ici-colo câte o școală comunală. Școli de stat aproape nici n'au existat în acel județ, până când Apponyi nu le-a înființat exclusiv pentru maghiarizarea Evreilor. (E în deobște cunoscut, că lui Avraam Husz i-s'a citit sentința de moarte în românește, fiindcă nu vorbea decât în jargon și românește).

Școala confesională din Maramureș și-a făcut pe deplin datoria. Au stat uimiți excursioniștii din granița Năsăudului, când în vara aceasta, într'un sat de numai 70—80% sunt știutori de carte. Acum, în vremea a cărui caracteristică e psihoza acută, când învățătorii

Voi străbuni ai noștri vă ve-ți ascunde fața întreagă cu rușine, că iată strănepoții voștri veacuri dearândul s'au închinat în limbă varvara, legată în frăție cu infidelul grec (greca fides), care a rămas tot cel depe vremea voastră, căci făcut-a din neamul și graiul vostru, deci și din al nostru: lătină spurcată. Venit-a Fanarul cu lipitoarele sale și supt-a vloga noastră, preamărind tradiția Vizantului la noi acasă cu cântece pe nas și ifos de Tarigrad și totuș nu se mai trezește „progenitura de origine romană“!!

Apelăm la poporul românesc, care știe, că latină gintă e regină: voiește a mai desprețui legea strămoșilor?! Voi cărturarii români voiți progresul, regenerarea morală, socială a țării? Și dacă da, să pornim spre Roma, de unde a pornit descălecarea, limba, legea, cultura, virtutea, tot ce avem bun, prin crucea latină și vulturul roman! Altcum în Balcani am fost, și balcanici ne vor numi, și nu numai ne vor numi, dar balcaniei vom și fi, cine știe până când!

I. O.

Revistă bisericească.

Gazetele anunță, că *tratatulele pentru încheierea concordatului* se vor relua îndată după sosirea dd. ministri Goga și Take Ionescu în țară.

Pentru a putea deschide cât mai curând *atelierile* plănuite în cadrul *orfelinatului nostru din Blaj*, pâr. mitropolit Vasile a rugat Sfântul Scaun al Romei să mijlocească la ordul călugărilor salezieni să trimită maeștrii necesari pentru a porni, în spirit adevărat creștinesc, această operă de uriașă importanță socială și românească.

Reuniunea de misiuni a arhidiecezei noastre a fost ultimele săptămâni în plină și rodnică activitate. În zilele de 19—21 August s'a vestit cuvântul dumnezeesc la poalele munților Gurghiului în *Chihierul de sus* (Dr. Alexandru Rusu) și pe valea Târnavei mici la *Somoștelnic* (Ștefan Roșianu și Nicolae Platon),

confesionali trec la stat, intelectualii satelor se îngrămădesc la orașe și toți râvnim la posturi mai „rentabile“, biata școală dela sate, mai ales cea confesională, tânjește. Cercularele episcopicești sunt pline de concurse la posturi de învățatori. Sătenii din Maramureș, pe unde am trecut, spuneau cu durere: *Avem școli, dar nu avem dascăli!*

La toate ne-am gândit. Am înființat universități și academii, licee, școli normale și medii. Numai de școlile satelor nu ne-am îngrijit. Am clădit coperișul, și am uitat să așezăm clădirea culturii noastre pe temelie solidă.

Și nu înțeleg bolșevismul pornit de sus împotriva bisericii și a școlii confesionale. În aceste vrem de prefacere, oare ne putem permite luxul de a face experiențe cu timpul unic de școală? E bine, să purtăm luptă de exterminare împotriva școlii confesionale, care în trecut și-a împlinit sublima misiune a redșteptării naționale? Să infometăm învățătorii confesionali, cu gândul criminal, ca să-i facem ucigători de mamă? Să nimicim un izvor de lumină și moralitate, fără să putem așeza altul în locul lui?

Din unele indicii, în anul 1919 mi-se părea, că Cosiliul dirigent — acel „Consistor greco-catolic“ — e pe cale să facă un act cuminte. Credeam, că liceele regești catolice, înființate pe vremuri în mijlocul populației greco-catolice române, cu învoirea pontifcelui roman, le va da în grija bisericii greco-catolice: așa

iar în zilele de 26—28 August s'au ținut misiuni în nu mai puțin decât trei locuri: la *Săbadul de câmpie* (Dr. Izidor Marcu și Dr. Alexandru Rusu), la *Bucium* (Dr. Ioan Bălan) și la *Coruș* (Ștefan Roșianu și Petru S. mu). Rapoartele detaiate, pe cari regretăm, că nu le putem da în întregime, ne vestesc de pretutindeni rezultatele cele mai frumoase. Poporul setos de cuvântul mântuirii, aleargă cu astfel de prilejuri din mari depărtări la locul de rugă și guminecările, acest termometru al căldurii ce stăpânește în inimi, se cifrează pretutindeni cu sutele. Reuniunea reorganizată și-a recăpătat în parte pe muncitorii săi din trecut și marea cea mai însemnată care se poate face în zilele noastre, se va continua în toate locurile unde preoțimea va înțelege să-i ceară sprijinul pentru învierea conștiințelor amorfite.

O frumoasă serbare religioasă s'a ținut la Sântă-Măria mare la *mănăstirea* de lângă Gherla, a *Niculii*. An de an poporul credincios din jur face la această serbătoare un ade-vărat pelerinaj la Nicula, unde de astădată a a ținut să fie prezent și *păr. episcop Iuliu al Gherlei*, pentru a binevesti miilor de oameni laudele Preasfintei Fecioare. Sfânta liturghie s'a ținut în liber, lângă pădure.

Din inițiativa aceluiași *păr. episcop al Gherlei* s'a înființat *la mănăstirea Bicsadului un orfelinat* pentru orfanii de război din părțile acelea. Venitele mănăstirii vestitului călugăr Pásztorý Árkád se vor întrebuița astfel spre binele acelora, cari au contribuit în așa mare măsură la sporirea lor. Anul acesta se va face loc pentru 28 de orfani, pentru cari se va deschide și o școală primară.

Ordinariatul episcopesc din Oradea-mare a înființat *la liceul de fete din Beiuș*, care anul trecut a avut în 6 clase peste 200 eleve, o ramificație de școală comercială, cu 4 cursuri și alta de școală profesională, tot cu 4 cursuri. De asemenea a deschis tot acolo o *școală normală de fete*, cu 4 cursuri superioare.

cel din Sighet, din Carcii-Mari, din Satu-Mare, Baia-Mare etc., iar pentru elevii maghiari romano-catolici, unde se va simți nevoie, va deschide clase paralele. Dar nu s'a făcut și nici azi nu se face acest act de justiție. Dimpotrivă, se pare, că alergând după himere, vrem să nimicim și vechile licee confesionale românești. Și sunt sigur, că biserica s'ar fi îngrijit mai părintește de acele școli catolice dela graniță și azi n'ar fi în primejdie să se închidă din lipsă de profesori și elevi. Și încă ceva: nu se făcea saltul acela nenorocit dela rigida educație călugărească la recitarea poeziilor batjocoritoare de sfinți.

N'ar strica, dacă dușmanii școlilor confesionale ar citi prețioasele mărunțișuri ale lui Renan, pe care nu-l vor bănuși de parțialitate față de școala confesională și creștinism. În ale sale „*Souvenirs d'enfance et de jeunesse*” spune, că a învățat carte la preoți. „Acei vrednici preoți mi-au fost cei dintâi preceptori spirituali și lor le datorez ceea ce am avea bun în mine... Am avut după ei maeștri străluciți și înțelepți, dar n'au fost mai venerabili decât preoții orașelului meu natal.”

„Severa regulă a moravurilor era punctul la care acești buni preoți țineau foarte mult și aveau dreptul prin purtarea lor ireproșabilă.”

„Sentimentele lor, în această privință, făceau asupra-mi o impresie profundă și au fost de ajuns să mă facă cast pentru toată tinereta mea.”

La *Diciosânmărtin*, unde după șematismul nostru din 1911 nu erau nici 50 de suflete ortodoxe, se lucrează din greu pentru înființarea unei parohii a acestei biserici, probabil ca nu cumva să piară neamul în părțile aceste unite cu Roma. În edificiul școlii de stat s'a și deschis deja, după pilda dela Satu-mare, o capelă ortodoxă și ca mâine se va înjgheba de sigur și noua parohie. Din puterile proprii ea evident nu va putea să existe, și atunci vom căuta să vedem pentru câte suflete va încuviința statul înființarea ei, într'un centru unde existând o puternică parohie română unită, nu sunt interese de stat, cari să ceară crearea unei excepții dela normele generale pentru încuviințarea de nouă parohii. E bine să cunoaștem aceste date, fiindcă... e bine să ne cunoaștem!

În toamna acestui an, se va deschide la Strassbourg, sub conducerea Lazariștilor francezi, un *colegiu special pentru creșterea tinerilor seminariști români*. Invățământul se va face potrivit cu necesitățile ritului oriental, având și un curs metodic de drept canonic oriental. Colegiul, care se deschide din inițiativa guvernului francez la stăruințele bisericii noastre, care nici în acest an nu-și are încă facultatea sa universitară în țară, va adăposti anul acesta 15 elevi. Cu timpul numărul lor va putea fi și mai mare.

Alegerea primului episcop ortodox de Cluj va avea loc în toamnă, probabil prin luna Octombrie. Sinodul electoral este deja constituit, având 58 mandate verificate. Două mandate (unul mirean și unul preoțesc) se vor verifica de acum înainte. Lupta ce se va da la alegere se anunță interesantă.

Reformații din Bihor, Satu-mare, Maramureș și Ugocea au hotărât, în 16 August c. *înființarea unei noue episcopii reformate*, cu sediul în Oradea-mare. Alegerea episcopului-superintendent va avea loc în 15 Septembrie.

Cereți pretutindeni „Unirea”!

„Baza acestei vechi educațiuni era o severă moralitate ținută într'o inseparabilă practică religioasă... Am ieșit din mâinile lor cu un sentiment moral gata la toate încercările, pe care ușurința pariziană a trecut fără să-l altereze” (Lamura. Anul II. Nr. 8).

Acum, când toată lumea din România strigă desnădăjduită, sub amenințarea valurilor de imoralitate și nedreptate, n'ar fi lucru cuminte să dăm tinerimii o educație veche, probată, religioasă, în școli confesionale? Și aceasta mai cu seamă în Maramureș și în părțile mărginașe.

Ce privește *cultura românească*, e ade-vărat, că aceasta a lipsit în Maramureș mai mult decât în alte părți locuite de Români. Dar nici nu se putea altfel. O mamă, ori cât și-ar iubi pe toate ficele sale, totuș mai mult ajutor poate să întindă fetei măritate în apropiere, decât celei instrăinate. Maramureșul a fost prea părăsit. „Asociația” din Sibiu multă vreme n'a desvoltat acolo nici o activitate. Fiereste, a fost împiedecată de guvernul unguresc. „Asociația maramureșană” s'a mărginit să susțină un mic convict. Toată dragostea românească a Românilor primejduiți — nu zic instrăinați — din Maramureș s'a concentrat în biserică. În acest punct sunt vrednici de urmat. Și tocmai pentru aceea ar fi nimerit, ca cultura românească să se infiltreze în inimă locuitorilor de acolo prin biserică și școala confesională.

Săptămâna politică.

La începutul săptămânei trecute s'a întors în țară d. Averescu și cu revenirea lui politica internă a început să iese din amorțeala zilelor de vacanță. Nu peste mult se va întoarce și M. Sa Regele și atunci evenimentele politice dela sfârșitul sesiunii parlamentare vor putea să-și urmeze cursul firesc.

— *Partidul dlui Averescu* a început o propagandă politică foarte vie. Din aceasta fac parte turneele ministrilor pe la noi. Din acest fapt, precum și din declarațiile cam vagi ale dlui Averescu dela Timișoara se vede, că criza dela guvern e într'o stare foarte acută și că partidul poporului e gata să ia lupta, dar și mai gata să se întărească prin o *colaborare* cu oricare din partidele politice, afară de cel liberal. Întrebarea e, dacă se va afla vre-un astfel de partid.

— În *alegerea de deputat* dela Crasna candidatul guvernului a căzut cu mare minoritate. S'a ales d. Ioan Lăpădatu, care a candidat cu programul partidului național.

— În cercul devenit vacant prin numirea de prefect a dlui Dr. Ioan Vancea (Oaș-Ugocea), *alegerea noului deputat* s'a fixat pe zilele de 18—19 Septembrie.

— *Leul a scăzut la 15 centime*. E cursul cel mai scăzut pe care l-a avut până acum valuta noastră. Cu scăderea lui se aduce în legătură călătoria la Paris a dlui Take Ionescu și Aristide Blank. Pentru ridicarea lui guvernul anunță un export de cereale în valoare de 2 miliarde. E sigur însă, că această măsură, precum și toate tratativele cu țări streine și măsurile contra speculei infame vor rămânea fără succes, până când nu se va porai o mișcare de *însănătoșare morală* a țării. Corupția și banditismul sunt prăpastii, pe cari nu le poți sătura cu nici un cvant de aur și cambii. Mai multă cinste, mai multă moralitate și lucrurile se vor îndrepta ușor.

— *De pe câmpul de luptă din Asia mică* știrile sunt contrazicătoare. Sigur este din jurul Angorei, că lupta care trebuia să fie decisivă, n'a avut rezultatul dorit. Dacă avem de a face

Nu se poate contesta, că *biserica Maramureșului este cea catolică*. Români maramureșeni, țărani și cărturari, sunt catolici convinși. Bisericile sunt arhipline. Se predică. Credincioșii sunt creștini practicanți. A face propagandă în Maramureș pentru o altă credință — ori cât de românească ar fi aceea — e o crimă.

E interesant, că în prima jumătate a veacului XVIII unirea religioasă a Românilor maramureșeni cu Roma s'a înfăptuit numai după lupte îndelungate, fiindcă unindu-se cu Roma, biserica Maramureșului trebuia să ajungă sub jurisdicția episcopiei urgisite a Rutenilor. Cu Giurgiu și cu Clain erau gata să se unească. Dar cu vremea Maramureșul s'a desfăcut de episcopia ruteană a Muncaciului. Au reținut de acolo numai ceea ce era bun: evlavie adâncă, mila creștinească, alipirea de biserică.

La începutul acestui secol, în urma unor certuri, în două comune din Maramureș s'a introdus din nou religia greco-orientală. Dar și în aceste parohii numai o infimă minoritate s'a lepădat de credința cea veche. În celelalte 47 parohii n'a putut intra noua credință. Români maramureșeni nu se fac „Greci”. Vorba lor.

Ar fi lucru foarte cuminte, dacă și din cele două comune s'ar depărtă desbinarea religioasă. Amestecul religios, în Maramureș, ar fi fatal. Biserica greco-catolică a dat poporului o educație religioasă foarte strictă. Imi aduc aminte, că în satul meu natal a mers toată lumea ca la „comedie” să vadă cununia

cu o înfrângere a ofensivei grecești, — Turcii vorbesc de o retragere a acestora de 40 km. încă nu se poate constata. Chiar și în cazul unei înfrângerii lupta nu e terminată și mai ascunde surprize.

— *Partidul german catolic* a ținut, Duminica trecută și zilele următoare, o mare întrunire la Frankfurt pe Main, de față fiind cancelarul Wirth, ministrul prusian Segerwald, nunciul papal Pacelli, episcopii catolici și peste 10000 de membri ai congresului. Intre aceștia se afla și reprezentanți din Austria, Țările de jos, Spania și Elveția.

— *Erzberger*, faimosul ex-ministru de finanțe german și un fost stălp al centrului, a fost asasinat în 26 August. Când făcea plimbare în „pădurea neagră”, aproape de Griesbach, unde era în vilegiatură, l-au pândit două persoane, trăgând asupra lui mai multe focuri de revolver. El a rămas mort, iar însoțitorul său, deputatul Diez, a fost rănit greu. Uciderea mișlească a uneia din cele mai marcante personalități politice din Germania, a produs turburări mari, periclitând pacea, ce abia începuse să se întronească. Cancelarul a declarat, că pe urma asasinatului situația politică a devenit foarte serioasă. Toată lumea crede, că este un asasinat politic, datorit agitației reacționare, pan-germaniste și monarhiste, conduse de Ludendorff. În vremea din urmă agitația pentru restabilirea vechei monarhii a luat proporții mari. La Potsdam și Berlin au fost ciocniri de stradă, provocate de partizanii monarhiei. Erzberger dimpotrivă, era omul politicii realiste. El a fost acela, care dela început a provocat înfrângerea Germaniei și pe vremea când nemții erau la culmea gloriei militare, a încercat să propage ideea împăcării. După pace doria, consolidarea noii situații și împlinirea tratatelor de pace. Spre acest scop lucra în timpul din urmă la strângerea legăturilor dintre partidul socialist și centru. Guvernul și toate grupările favorabile noii stări de lucruri, vor trebui să-și unească toate puterile pentru înfrângerea acestei reacțiuni. S'au și luat măsuri energice.

— *Parlamentul irlandez* a respins propunerile lui Loyd George. De Valera a fost reales președinte al Irlandei. Loyd George ar fi declarat, că e gata a relua tratativele.

— *Consiliul Ligii Națiunilor* s'a întrunit la Geneva în 29 August spre a delibera asupra chestiunii Sileziei superioare.

Știri mărunte.

Personale. Ordinariatul arhidiecezan a numit pe p. *Ilie Câmpeanu* de paroh și protopop la Târgul-Murăș, iar pe p. *Vasile Vasu* de adm. parohial în Drăguș.

— După o absență de 2 săptămâni, p. Dr. *Alexandru Rusu* a luat de nou conducerea acestui organ.

Amânarea serbărilor încoronării pe ziua de 10 Maiu 1922 pare a fi un lucru aproape sigur. Ca motiv se invoacă multe de toate, adevăratul motiv este însă de natură politică.

Locale. Măine, Duminica unsprezecea după Rusalii, va predica în catedrală p. canonic *Dr. Alexandru Nicolescu*.

— În primele zile ale lui Septembrie s'au făcut înscrierile la cele două licee ale Blajului, ajungându-se la liceul de băieți (cu 3 clase divizionare) la cifra de aproape 600 elevi, iar la liceul de fete (7 clase): aproape 300 elevi.

— În drumul său dela Hususău spre Tiur, p. episcop dela Alba-Iulia *Gustav Carol Mailăth* a fost săptămâna trecută oaspele de o zi a Escelenței Sale mitropolitului Vasile.

— Marți în 30 August, d. *Silviu Handrea* a dat în grădina Veza o bogată cină micilor noștri orfani de război, cari sunt pe cale a părăsi Blajul pentru a lua în stăpânire castelul lor din Obreja.

Concurs. Ordinariatul episcopesc de Gherla publică cu terminul de 15 Septembrie concurs pentru parohiile *Ufaldui săsesc* (prot. Buzei) și *Giumelciș* (prot. Valcăului), iar cu terminul de 30 Septembrie pentru parohia *Peceiu* (prot. Crasnei).

— Acelaș Ordinariat publică cu terminul de 10 Sept. concurs pentru *catedră de științe naturale* la școala normală diecezană de fete, și la 2 catedre de profesori (română, franceză, istorie naturală, chimie, desen și lucru manual), la școala normală diecezană de băieți din Gherla.

unei fete care nu putea purta cunună de mireasă. Divorțurile erau necunoscute. Dacă vr'un intelectual român se divorța, poporul îl trecea în rândul „calvinilor răi”. Și nu-i urma exemplul.

Acum însă, dacă o biserică care se zice creștinească și românească, ar încerca să facă proselitism în satele românești din Maramureș, permițând divorțul și subordonând în felul acesta preceptele divine patimilor omenești, s'ar face cel mai mare rău poporului de acolo. S'ar zdruncina temelia vieții morale din acele părți.

Ce-i de făcut?

În primul rând, poporul român din Maramureș trebuie scos din servitutea străinilor și apărat împotriva cămătarilor. Trebuie restituite averile răpite. E nevoie de sprijin larg pentru industria și comerțul românesc. Să scoatem poporul din sărăcie, căci sărăcia e sfetnic rău!

Mână în mână, apoi, cu întărirea materială trebuie să se întărească și sufletul, cultura, școala și biserica românească. Pentru cultura românească va face foarte mult „Asociația” din Sibiu. Să nu se fărâmițeze puterile, ar fi bine, dacă „Asociația Maramureșului” s'ar uni cu cea din Sibiu. Școala va trebui dezvoltată conform tradițiilor maramureșene. Fostul liceu călugăresc să treacă sub îngrijirea bisericii catolice române. Școlile primare confesionale să fie sprijinite. Unde, în vremea

urgiei unguerești, enoriașii au fost nevoiți să ia asupra lor sarcini insuportabile, repartiții grele, statul să ușureze aceste sarcini.

Ce privește biserica, iată ce gândesc eu. Cred că o condițiune sine qua non, ca din Maramureș să se excludă orice fel de propagandă ostilă bisericii catolice. Aceasta este adevărata biserică a poporului român din Maramureș. Biserica catolică românească din Maramureș, apoi, va trebui întărită. Și se va întări prin restituirea vechii episcopii a Maramureșului, dându-se urmaș episcopului greco-catolic *Macarie* (1456—1460), care probabil și-a avut reședința episcopescă în Perii Maramureșului.

E de mult simțită nevoia unei culturi mai românești în Maramureș. Dela înființarea eparhiei Gherlei, de când Maramureșul și părțile unguerene, dismembrate din episcopia ruteană a *Muncaciului*, au făcut parte din noua episcopie românească, tot despre „amalgamizare” a fost vorba. Și aceasta în vederea răspândirii culturii românești. Dela unirea politică a tuturor Românilor încoace, aceste discuții au depășit cadrele bisericesti. E cunoscută recenta încercare de a uni într'un județ Maramureșul cu granița Năsăudului. Firește, n'a izbutit. Ar fi o impietate să ștergi o atât de scumpă amintire istorică.

Această unificare sufletească însă, după părerea mea, s'ar putea efectua prin episcopia *Maramureșului*. Ar fi o unificare din care ar

Școlare. Direcțiunea liceelor episcopesci greco-catolice din *Beiuș* (de băieți și de fete) avisează, că înscrierile se vor face în zilele de 12—14 Sept. iar prelegerile se vor începe în 15 l. c. Examenle particulare și de corigență se țin în 9 și 10 Septembrie.

— *Ministerul Instrucției* a hotărât, ca cu începerea noului an școlar, comitetele școlare să impună părinților obligator plățirea taxelor pentru medic, excursie și colonie școlară.

De ale Astei. Comitetul *despărțământului Șimleu* al Asociațiunii invită la Adunarea generală, care se va ține în Șimleul Silvaniei la 11 Sept. ora 10. S'ar va fi petrecere cu producțiuni artistice.

Hârtie de jurnale cu kilogramul se află de vânzare la redacția acestui organ, în cantitate mai mare, cu 6 lei kilogramul.

Să primesc:

2 învățăcei pentru librărie și Tipografie,
2 învățăcei pentru legătorie de cărți (com-pactorie).

2 învățăcei pentru măcelărie.

A se adresa la

Librăria semin. din Blaj.

Se caută un

Cantor

și conducător de cor la biserica gr.-cat. din Lupeni (jud. Huniadoara).

Retribuțiuni: Locuință în natură, 3 odăi, culină și cămară; lumină electrică gratuit. Acareturi economice și grădină.

2250 Lei anual din cassa bis. 400 litre cucuruz dela credincioși. Stolă anual cel puțin 1500 Lei.

Postul se poate combina cu oficiul de învățător de stat. În acest caz, pe lângă salariul ordinar învățătoresc, mai primește 1800 Lei ajutor dela comună, cărbuni și lemne de foc gratis, alimente cu preț redus din magazinele soc. miniere.

Altă combinație ar fi ca aplicat al soc. miniere.

Informații da

Nic. Zugrav,

protopop gr.-cat. Lupeni.

câștiga și Maramureșul și Ardealul. Eparhia Gherlei e prea vastă, așa că formarea unei nouă dieceze e neapărat de lipsă. Sediul eparhiei ce se va înființa ar putea fi Satu-Mare, Baia-Mare sau Sighetul-Maramureșului. Din punct de vedere catolic, ori care din cele trei orașe ar fi potrivit să fie sediul eparhiei noi. Nu însă tot așa din punct de vedere național. Noua episcopie, având sediul în Baia-Mare sau în Satu-Mare, ar fi o episcopie „ungureană”. Reinviind însă vechea episcopie a Maramureșului, cu sediul în Sighet, această eparhie ar putea cuprinde sub sceptrul său spiritual județele: Satu-Mare, Maramureș și Bistrița-Năsăud. S'ar face deci cea mai norocoasă unire a părților unguerene cu Ardealul. Această unire ar fi cu folos pentru Maramureș, intrând în legături strânse cu granița Năsăudului, care are o veche cultură românească. Și s'ar inviora viața morală a Ardealului, venind în contact religios cu evlaviosul popor din Maramureș. Având, apoi, în vedere nouile linii ferate proiectate: Sighet—Iza—Năsăud, apoi Sighet—Baia-Mare, contactul între deosebitele părți ale episcopiei noi ar fi cât se poate de ușor.

În vremile aceste mari să avem o mai mare solitudine pentru poporul din granița Românilor. Hotarele țării le vom fortifica nu cu cetăți, ci cu Români bogați, sănătoși, culți și morali.

Cercetând aceste părți expuse, „Astra” se arată fidelă vechilor tradiții.

Concurs la stipendii.

Prin aceasta publicăm concurs până în 30 Sept. 1921 inclusive la următoarele stipendii:
Nr. 3600—1921.

I. Din fundațiunea „Constantin Alutan“.

Un (1) stipendiu de 120 Lei, destinat pentru tineri români gr.-cat., elevi la licee, școli reale, comerciale, universitate, politehnică, agronomie, școala normală etc.

Consăngenii fundatorului au preferință.

II. Din fundațiunea „Alexă Bidian“

Din venitele acestei fundațiuni se vor împărți stipendii adecvate, tuturor nepoților din frați ai fundatorului și în locul al doilea băieților și fetițelor înrudiți cu fundatorul prin sânge până la al patrulea (IV) grad, născuți din căsătorie creștinească, fără considerare la natura studiilor, ce le urmează. — Nu vor fi eschiși dela stipendii nici aceia cari învață măiestrii.

III. Din fundațiunea „Ioan Chirilă“.

Interesele disponibile ale fundațiunii acesteia pe anul 1920 preliminate în suma de 275 Lei, în sensul literilor fundaționale se vor împărți în părți egale între consăngenii fundatorului, cari studiază la vre-o școală. Consăngenitatea se consideră până la gradul al VIII-lea.

IV. Din fundațiunea „Crișan—Boeriu“.

Un (1) stipendiu de 500 Lei, din fundațiunea familiară Crișan—Boeriu.

Indreptățiți la aceste stipendii sunt necondiționat și fără excepție pruncii, feciori și fete, din familiile Crișan și Boeriu din Abrud, și anume pruncii rămași după unchii repausați ai fundatorului: Alexandru Crișan, Ioan Crișan și Petru Boeriu și descendenții acestora, până plinesc 30 de ani.

Stipendiile se vor conferi celor mai eminenți și mai vrednici din familiile numite, cari vor studia, fie la gimnaziu și la universitate, fie și la artele frumoase și tot felul de meserii; iar fetițele la școlile și institutele echivalente aceluia, ca școala civilă de fete, ori la altă școală de fete superioară, ori institut de instrucțiune pentru lucru de mână femeiesc, economie de casă, sau altă meserie, sau calificățiune potrivită femeilor.

Concurenții au să producă extras de botez din matricula bisericească, documente, prin cari să adeverească, că sunt dintre descendenții numiți de fundatorul și să dovedească și aceea, că unde studiază și respective cu care din ocupațiunile înșirate mai sus se cuprind.

V. Din fundațiunea „Ioan Daniel—Dănuț de Fersig“.

Un (1) stipendiu de 300 Lei.

La acest stipendiu pot concurge studenți români gr.-cat. dela orice școală, sunt însă preferiți consăngenii fundatorului și numai în lipsa acestora se vor conferi altora.

VI. Din fundațiunea „Alexandru Filíp“.

Un (1) stipendiu de 100 Lei — destinat pentru studenți la gimnaziu, școală reală ori industrială din patrie, ori la vre-o școală militară de cadeți. Concurenții vor avea să dovedească cu document legal, că sunt născuți în Transilvania și părțile adnexe, și cu atestat dela autoritățile bisericești, că se trag din părinți recunoscuți de români adevărați. Consăngenii fundatorului au preferință.

VII. Din fundațiunea „Petru cav. Ioanette“.

1. Un (1) stipendiu de 200 Lei — destinat pentru un tinăr, care va intra în școala de cadeți.

Două (2) stipendii de câte 150 Lei, destinate pentru tineri români, cari vor cerceta clasele gimnaziale ori reale din patrie.

Stipendiile din această fundațiune le pot obține tineri, cari din ambii părinți sunt români de religiunea gr.-cat. ori gr.-or. din munții apuseni ai Ardealului, din comunele Câmpeni, Bistra, Certege, Săcătura, Albac, Scărișoara, Neagra, Vidra de sus, Vidra-de-jos, Ponorei și Sohodol — și cari vor dovedi totodată, că sunt născuți din părinți adevărați români.

Descendenții în linie directă din familia Ionette, constatându-se de capabili și diligenți, vor primi stipendiul cu începutul clasei IV-a normale sau elementare și au preferință față de alții.

VIII. Din fundațiunea „Augustin Ládáy“.

Un (1) stipendiu de 800 Lei, un (1) stipendiu de 600 Lei, un (1) stipendiu de 500 Lei, un (1) stipendiu de 400 Lei și unul de 250 Lei.

Stipendiile sunt destinate pentru tineri de naționalitate română și religiune gr.-cat. cu preferință de aceia, cari voiesc a pași pe cariera industrială, comercială, tehnică și agronomică, adevă s'au decis a face studii pe carierele acestea.

Stipendiile din această fundațiune fiind strâns atârătoare dela venitele anuale ale fundațiunii, cari sunt supuse la fluctuațiuni, — conferirea lor este legată de durata unui an școlastic.

IX. Din fundațiunea prepozitului „Ioan M. Moldovamu“.

a) Un (1) stipendiu de 1000 Lei pentru un student la studii academice și

b) Un (1) stipendiu de 500 Lei pentru studenți la școlile secundare de orice natură din Blaj.

La stipendiile aceste pot concurge fii de ai arhidiecezei gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș, preferiți vor fi însă consăngenii fundatorului.

X. Din fundațiunea „Partenie Moldovă“.

Un (1) stipendiu de 100 Lei, destinat pentru tineri români gr.-cat. dela orice școală, consăngenii cu fundatorul.

XI. Din fundațiunea „Ioan F. Negruțiu“.

Două (2) stipendii de câte 100 Lei — destinate pentru studenți români gr.-cat. dela orice școală. Consăngenii fundatorului au preferință și se pot conferi și fetelor, cari se pregătesc de învățătoare sau pe altă carieră, care le-ar asigura un mod de viață mai independent.

XII. Din fundațiunea „Dionisiu de Simon“.

Un (1) stipendiu de 500 Lei, destinat pentru tineri, cari după absolvarea alor cel puțin 6 clase medii, vor studia agronomia. Preferință au rudeniile fundatorului.

XIII. Din fundațiunea „Alexandru St. Șuluțiu“.

Trei (3) stipendii de câte 500 de Lei — destinate pentru tineri, cari studiază la vre-un institut: tehnică, metalurgică, pedagogie, ori științele reale.

Patru (4) stipendii de câte 300 Lei — destinate pentru studenți gimnaziști în clasele superioare.

Două (2) stipendii de câte 200 Lei și unul de 150 Lei — destinate pentru studenți gimnaziști în clasele inferioare.

Dintre concurenții vor fi preferiți aceia cari vor dovedi, că sunt consăngenii cu fundatorul.

XIV. Din fundațiunea „Iosif Tarța“.

Un (1) stipendiu de 70 Lei.

Consăngenii fundatorului, nepoții respec-

tive descendenții fraților și surorilor carnali ai dănsului, au preferință. Dacă nu se vor afla între concurenți neamuri de ale fundatorului vor fi luați în seamă și alți tineri.

XV. Din fundațiunea „David Br. Ursu de Margine“.

Un (1) stipendiu de 200 Lei.

Concurenții la acest stipendiu au să dovedească cu carte de botez, că sunt români gr.-cat. născuți în vre-una din comunele arondate în comitatele: Făgăraș, Sibiu, Hunedoara, — cu atestat de frecventare, că sunt școlari în clasa I. a gimnaziului gr.-cat. din Blaj, iară fetele că frecventează școala de fete din Blaj, că au purtare morală bună și progres bun în studii și că sunt sau pot fi sucepuți în Seminarul junimei române gr.-cat. studioase în Blaj iar fetele în Internatul de fetețe din Blaj.

XVI. Din fundațiunea „Vancea Cassa arhidiecevană“.

1. Un (1) stipendiu de 150 Lei, destinat pentru elevii de liceu.

2. Un (1) stipendiu de 240 Lei, destinat pentru elevi dela preparandia gr.-cat. din Blaj și eventual și la altă preparandie gr.-cat.

La dobândirea stipendiilor din această fundațiune au preferință rudeniile fundatorului, chiar și dacă ar fi născuți afară de Arhidieceza gr.-cat. de Alba-Iulia și Făgăraș; dela străini însă se cere să fie fii ai acestei Arhidieceze.

XVII. Din fundațiunea „George Vișa“

Un (1) stipendiu de 600 Lei, destinat pentru un tinăr, care va dovedi o purtare morală ineccepționabilă și va fi terminat cu bun succes studiile și ar dori să-și perfecționeze studiile în străinătate. Rudeniile fundatorului vor avea preferință, iar în lipsa acestora, stipendiul se va cooferi unui tinăr român gr.-cat sau gr.-ort.

Concurenții vor avea să alătore atestat de botez, atestat de moralitate și progres, dovedite în studiile și ocupațiunea de până aci, și eventual atestat de consăngenitate dela oficiul parohial concernent.

XVIII. Din fundațiunea „Elie Vlăssa“.

Un (1) stipendiu de 175 Lei.

Preferință au consăngenii fundatorului

XIX. Din fundațiunea „Ioan Moldovan din Uifalău“.

Un (1) stipendiu de 200 Lei, destinat pentru elevi din clasele primare, liceale și academice.

Consăngenii au preferință.

Concurenții la toate fundațiunile, înșirate au să alătore la suplicele lor scrise și subscrise cu mâna proprie în limba română: testimoniu școlastic în copie autentică, carte de botez, iar nu carte de naștere dela matriculantul civil, sub rizicul de-a nu căpăta stipendiu, atestat de paupertate, atestat medical, și pentru dovedirea consăngenității cu fundatorul, au să alătore atestat dela respectivul oficiu parohial, care să cuprindă tabela genealogică exact dedusă. Sunt datori mai departe să numească expres institutul, la care vor studia în anul școl. 1921/22, și să determine apriat suma și soiul stipendiului pentru care suplică. Suplicile cari nu vor corăspunde cerințelor aci înșirate, precum și cele intrate după termin, nu vor fi luate în considerare.

Blaj din ședința consistorială ținută în 15 August 1921.

(22) 3—3.